

Dosarul nr.2rac-193/22

2-20085339-01-2rac-23082022

Prima instanță - Judecătoria Cahul, sediul Central (jud.: M. Bușuleac)

Instanța de Apel - Curtea de Apel Cahul (jud.: R. Petrov, N. Bondarenco, S. Pilipenco)

DECIZIE

26 octombrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în următoarea componență:

Președinte ședinței, judecătorul – Dumitru Mardari,

judecătorii – Galina Stratulat, Victor Burduh, Nina Vascan, Aliona Miron,

examinând recursul declarat de către Societatea pe Acțiuni "Orizontul Lux", reprezentată de avocatul Babenco Valeriu,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Arnicauto” împotriva Societății pe Acțiuni „Orizontul-Lux” privind încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată și **acțiunea reconvențională** înaintată de Societatea pe Acțiuni „Orizontul-Lux” împotriva Societății pe Acțiuni „Arnicauto” privind încasarea penalităților contractuale și a cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Cahul din 16 mai 2022, prin care s-a respins apelul declarat de Societatea pe Acțiuni "Orizontul Lux" și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Cahul, sediul Central din 28 octombrie 2021,

c o n s t a t ă :

La 22 iulie 2020, S.R.L. „Arnicauto” a depus cerere de chemare în judecată împotriva Societății pe Acțiuni „Orizontul-Lux” cu privire la încasarea sumei de 380 000 lei cu titlu de datorie, 84 000 lei cu titlu de penalitate și compensarea cheltuielile de judecată.

În motivare, susținut că la 01 iunie 2018 între S.A. „Orizontul-Lux” în calitate de antreprenor general și S.R.L. „Arnicauto” în calitate de subantreprenor a fost încheiat Contractul de antrepriză nr. 46, prin care, subantreprenorul s-a obligat să execute lucrări la obiectul „Reconstrucția digului de protecție contra inundațiilor terenurilor agricole în hotarele administrativ-teritoriale ale satului Văleni, r-nul Cahul”, iar antreprenorul s-a obligat de a primi lucrările și de a achita costul acestora.

Reclamantul a indicat că executarea lucrărilor de către prestator a avut loc în strictă conformitate cu condițiile contractuale, iar recepționarea acestora conform cantității, calității și prețului a avut loc în baza facturilor fiscale și a proceselor-verbale de recepție a lucrărilor executate, semnate în modul stabilit.

Însă, S.A. „Orizontul-Lux” nu și-a onorat decât parțial obligațiunile contractuale pecuniare, formând astfel o datorie de bază în sumă de 380 000 lei.

Conform pct.6.4. al Contractului de antrepriză nr. 46 din 01 iunie 2018, pentru neexecutarea corespunzătoare a obligațiilor contractuale antreprenorul general s-a obligat să achite subantreprenorului o penalitate în mărime de 0,1% din suma contractului pentru fiecare zi de întârziere, însă nu mai mult de 5%.

Astfel, S.A. „Orizontul-Lux” urmează să achite penalități în sumă de 84 000 lei (1 680 000 x 5%).

La 13 octombrie 2020, Societatea pe Acțiuni „Orizontul-Lux” a depus cerere reconvențională împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Arnicauto” privind încasarea penalităților contractuale pentru neîndeplinirea obligațiilor în sumă de 84 000 lei și a cheltuielilor de judecată suportate în prezenta cauză.

În motivare, S.A. „Orizontul-Lux” a indicat că S.R.L. „Arnicauto” nu și-a onorat obligațiile contractuale potrivit contractului de antrepriză nr. 46 din 01 iunie 2018 încheiat între S.A. „Orizontul-Lux” ca antreprenor general și S.R.L. „Arnicauto” ca subcontractant și anume, a ignorat prevederile punct. 2.1, 3.1, 3.2, 3.3 al contractului.

Potrivit pct. 6.1. al contractului părțile, în cazul neîndeplinirii sau executării necorespunzătoare a prezentului contract sunt responsabili și duc răspunderea în conformitate cu legea aplicabilă în Republica Moldova.

Pct.6.2 reglementează că în cazul neîndeplinirii sau executării necorespunzătoare a prezentului contract se aplică o penalitate în mărime de 0.1% din suma indicată în contract pentru fiecare zi de întârziere, dar nu mai mult de 5% de cantitatea totală de lucrări efectuate.

Conform pct. 5.1 al prezentului contract suma contractului este de 1 680 000 lei (unu milion șase sute opt zeci mii lei) x 5% penalitatea constituie 84000 lei (optzeci și patru mii lei).

Prin hotărârea Judecătorei Cahul, sediul Central din 28 octombrie 2021, cererea de chemare în judecată înaintată de S.R.L. „Arnicauto”, s-a admis.

S-a încasat din contul S.A. „Orizontul-Lux” în beneficiul S.R.L. „Arnicauto” suma de 380000 lei, cu titlu de datorie, 84000 lei cu titlu de penalitate și 13920 lei cu titlu de taxa de stat, în total suma de 477920 (patru sute șaptezeci și șapte mii nouă sute și douăzeci) lei.

Acțiunea reconvențională înaintată de S.A. „Orizontul-Lux” împotriva S.R.L. „Arnicauto” cu privire la încasarea sumei, s-a respins ca fiind neîntemeiată.

Nefiind de acord cu hotărârea judecătorească, la 09 noiembrie 2021 S.A. „Orizontul-Lux” a declarat apel împotriva hotărârii instanței de fond, solicitând casarea Judecătorei Cahul, sediul central din 28 octombrie 2021, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere acțiunii depusă de S.R.L. „Arnicauto” și admiterea acțiunea reconvențională înaintată de S.A. „Orizontul-Lux”.

Prin decizia Curții de Apel Cahul din 16 mai 2022, s-a respins apelul declarat de Societatea pe Acțiuni ”Orizontul Lux” și s-a menținut hotărârea Judecătorei Cahul, sediul Central din 28 octombrie 2021.

La 04 august 2022, Societatea pe Acțiuni ”Orizontul Lux”, reprezentată de avocatul Babenco Valeriu a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Cahul din 16 mai 2022 solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii instanței de fond, emiterea unei decizie de respingere acțiunii depusă de S.R.L. „Arnicauto” și admiterea acțiunea reconvențională înaintată de S.A. „Orizontul- Lux”.

În motivare a invocat că a aplicat eronat normele de drept material.

Recurentul și-a întemeiat în drept cerere de recurs în temeiul art. 432, alin.(2) lit. a) și c) Cod de procedură civilă.

La 11 octombrie 2022, Societatea pe Acțiuni ”Orizontul Lux” a depus cerere de concretizare a recursului.

În motivare a invocat că Curtea de Apel a apreciat eronat procedura de citare, ca legal executată. La 04 mai 2022 a depus o cerere, prin care a comunicat despre imposibilitatea avocatului de a se prezenta în ședința de judecată din 16 mai 2022, din motivul aflării în concediu medical.

La data respectivă certificatul medical nu era eliberat și astfel, în cerere a comunicat despre motivul absenței motivate de la ședința de judecată, însă nicidecum nu a solicitat examinarea apelului în lipsa avocatului, în cerere depusă era subînțeles că se solicită amânarea ședinței de judecată pe motivul aflării în concediul medical.

Respectiv, instanța de apel urma să amâne ședinței de judecată, dar nu să dispună examinarea în lipsă. Iar în astfel de circumstanțe, recurentul consideră necesar rejudecare cauzei, pentru a avea posibilitatea să se folosească de toate mijloacele pentru a demonstra că S.R.L. „Arnicauto” nu a respectat obligațiunile contractuale.

Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că Curtea de Apel Cahul a pronunțat dispozitivul deciziei 16 mai 2022.

Conform art.434 Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Potrivit informațiile de la fila dosarului 164 Vol. I instanța de apel a comunicat părților decizia motivată la 19 iulie 2022.

Respectiv, cererea de recurs declarată la 04 august 2022, este depusă în termen.

La 23 august 2022, Curtea Supremă de Justiție a comunicat intimatului recursul, informând despre necesitatea depunerii referinței în termen de o lună de la data primirii scrisorii, fiind recepționat la 09 septembrie 2022, potrivit avizului de recepție de la fila dosarului 182, Vol. I.

Prin referința din 10 octombrie 2022, S.R.L. „Arnicauto” a menționat că instanța de apel a examinat cauza sub toate aspectele, a constatat și aplicat corect cadrul legal și astfel a pledat pentru respingerea recursului.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 12 octombrie 2022 recursul declarat de Societatea pe Acțiuni ”Orizontul Lux”, reprezentată de avocatul Babenco Valeriu, a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 441 și 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului, verificând în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În corespundere cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Verificând argumentele invocate în cererea de recurs, pe baza materialelor din dosar, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis din următoarele considerente.

Instanța de recurs reține că la 09 noiembrie 2021 S.A. „Orizontul-Lux” a declarat apel împotriva hotărârii instanței de fond, solicitând casarea Judecătorei Cahul, sediul central din 28 octombrie 2021.

Prin încheierea din 05 ianuarie 2022 Curtea de Apel Cahul a primit în procedură cererea de apel și a stabilit termenul pentru ședința de judecată pentru 14 februarie 2022, ora 14⁰⁰.

La 14 februarie 2022, ora 10³², S.R.L. „Arnicauto” a depus prin intermediul poștei electronice o cerere de amânare a ședinței de judecată, din motivul aflării în concediul medical al reprezentantului societății.

Ca urmare, ședința de judecată a fost amânată pentru data de 14 martie 2022, ora 14³⁰.

Ședința de judecată din 14 martie 2022, nu a avut loc, deoarece prin hotărârea Parlamentului nr.41 din 24 februarie 2022 a fost declarată stare de urgență, iar prin dispoziția nr.5 din 02 martie 2022, s-au suspendat de drept toate cauzele aflate pe rolul instanțelor judecătorești.

Prin încheierea Curții de Apel Cahul din 04 aprilie 2022, s-a reluat din oficiu procesul civil, fiind stabilită ședința de judecată pentru data de 16 mai 2022, ora 15⁰⁰.

La 04 mai 2022, prin intermediul oficiului poștal, avocatul Babenco Valeriu în calitate de reprezentant al apelantului S.A. „Orizontul-Lux” a depus cerere prin care a informat instanța despre imposibilitate de a se prezenta în ședința de judecată din 16 mai 2022, din motivul aflării în concediu medical (f.d.143).

În ședința de judecată a instanței de apel din 16 mai 2022, la etapa verificării cererilor și demersurilor instanța statuează, că ia în considerație că din partea avocatului Babenco Valeriu, reprezentant al apelantului S.A. „Orizontul-Lux” este depusă o cerere prin care ultimul comunică că se află în concediu de boală și nu poate să se prezinte în ședință, însă nu solicită amânarea ședinței de judecată, pentru o altă dată, la cerere nefiind anexate documente confirmative despre motivul invocat.

Astfel, instanța a considerat posibil examinarea cauzei în fond în absența participanților la proces care nu s-au prezentat.

Potrivit art. 206 alin. (5) din Codul de procedură civilă, neprezentarea în ședință de judecată a reprezentantului sau a unui alt participant la proces nu împiedică examinarea cauzei. La solicitarea întemeiată a participantului la proces, instanța poate amâna o singură dată judecarea cauzei în legătură cu neprezentarea motivată a reprezentantului acestuia.

La caz, că instanța de apel a reținut că au avut loc mai multe ședințe de judecată în care părțile în mod abuziv au solicitat amânarea ședinței de judecată și astfel, a considerat că citarea apelantului a fost exercitată în mod legal și nu există teme de amânare.

Colegiul reține, că constatările instanței de apel sunt eronate, or, din conținutul materialele dosarului se constată clar, că reprezentantul apelantului a depus o singură cerere prin care a informat instanța despre imposibilitatea prezentării sale în ședință.

Chiar dacă prin cererea depusă avocatul nu a indicat expres că solicită amânarea ședinței de judecată, din conținutul acesteia se deduce clar că depunerea cererii a avut scopul amânării ședinței pentru o altă dată și respectiv, aceasta urma a fi analizată prin prisma art.206 alin. (5) din Codul de procedură civilă.

Astfel, examinând cauza în lipsa reprezentanților apelantului care de altfel au înștiințat instanța despre imposibilitatea de a se prezenta în ședința instanței la data

stabilită pentru examinarea apelului, nu a asigurat disponibilitatea în drepturi a participanților la proces, ce constă în posibilitatea părților de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele de apărare, astfel a admis încălcarea prevederilor art. 27 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

Or, procedura în fața instanțelor judiciare trebuie să aibă un caracter contradictoriu, care presupune, în fond, posibilitatea pentru părțile în proces de a li se aduce la cunoștință toate dovezile invocate și observațiile formulate și de a face comentarii în legătură cu ele.

Sub acest aspect, se constată că prin examinarea cauzei în instanța de apel în lipsa participant la proces care a solicitat o singură dată amânarea ședinței instanței de apel, a fost încălcat în mod direct dreptul părții la apărare și respectiv la un proces echitabil, garantat de art. 6 §1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Ca urmare, S.A. „Orizontul-Lux” a fost pus în poziția în care nu a avut posibilitatea rezonabilă de a-și apăra poziția, fiind plasat într-o situație dezavantajoasă în raport cu intimata, cu atât mai mult că anterior a depus și o cerere de reclamare a probelor, care la fel a fost analizată în lipsa acestuia.

Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, dreptul la un proces echitabil garantat de art. 6§1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, include în sine principiul contradictorialității „egalitatea armelor” și posibilitatea de a prezenta dovezi și a obiecta împotriva pretinselor dovezi administrate de partea adversă.

Conform art. 6 § 1al Convenției orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului în practica sa, a specificat în mod clar importanța respectării dreptului la un proces echitabil, sub aspectul asigurării drepturilor egale ale participanților la un proces, în care aceștia beneficiază de garanția privind egalitatea armelor.

În hotărârea Chirea c. Moldovei din 26 iunie 2012 Curtea a statuat că principiul egalității armelor, reprezintă unul din elementele noțiunii mai largi a procesului echitabil, presupune ca fiecare parte beneficiază de o posibilitate rezonabilă de a-și prezenta cazul în condițiile care nu ar pune-o într-un dezavantaj substanțial în raport cu cealaltă parte.

Acesta include inter alia nu doar dreptul de a fi prezent, dar și de a asculta și a urmări procesul (Stanford vs The United Kindom, hotărârea din 23 februarie 1994), drept ce face implicit parte din esența conceptului procedurii contradictorii.

Este dificil de a vedea în această cauză cum reclamantul ar fi putut să-și exercite aceste drepturi fără a fi prezent.

Curtea a concluzionat că a avut loc o încălcare a articolului 6 § 1 din Convenție în cauza Graciova v. Republica Moldova din 15 ianuarie 2019, unde a stabilit că interpretarea deosebit de riguroasă a regulilor de procedură și a circumstanțelor cauzei de către Curtea Supremă de Justiție a privat reclamanta de dreptul de acces la justiție.

Deci, Colegiul conchide că instanța nu putea purcede la examinarea cererii de apel în cazul în care reprezentantul apelantului a depus o cerere prin care a informat instanța despre motivele neprezentării în ședința de judecată din 16 mai 2022.

Or, prin examinarea cauzei în fond, în lipsa părții care a informat instanța despre neprezentare în ședință, instanța a încălcat dreptul apelantului la un proces echitabil garantat de art. 6 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și nu a respectat normele de drept procedural.

Prin urmare, Colegiul reține că cele menționate servesc drept temei de casare a deciziei recurate, cu trimiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel.

În condițiile art.432 alin. (4) din Codul de procedură civilă săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Astfel, din considerentele menționate eroarea judecătorească nu poate fi corectată de către instanța de recurs, și astfel, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa decizia Curții de Apel Cahul din 16 mai 2022, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Societatea pe Acțiuni "Orizontul Lux", reprezentată de avocatul Babenco Valeriu.

Se casează decizia Curții de Apel Cahul din 16 mai 2022, adoptată în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Arnicauto” împotriva Societății pe Acțiuni „Orizontul-Lux” privind încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată și **acțiunea reconvențională** înaintată de Societatea pe Acțiuni „Orizontul-Lux” împotriva Societății pe Acțiuni „Arnicauto” privind încasarea penalităților contractuale și a cheltuielilor de judecată, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Cahul, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Dumitru Mardari

judecătorii

Galina Stratulat

Victor Burduh

Nina Vascan

Aliona Miron